

erdelyi élet

1936 V 21. — XXV évf 15 sz. — 20 L

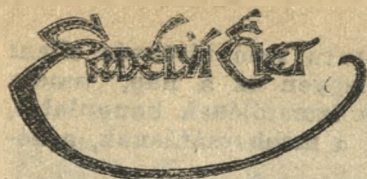
BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj -

XXV. ÉVF. 15. SZ.
1936 MÁJUS 21.

FŐSZERKESZTŐ:
GELLER ÖDÖN

Fényképes igazolványokkal ellátott tudósítók és kiadóhivatali megbí-
zottak: București, Cluj, Timișoara, Oradea, Brașov, Satu-Mare, T.-Mureș

Hősök napja

Ma ünnepeljük a hősök napját. Alig van ház, amely-
nek ne volna meg a maga „hőse”. Akit annakidején le-
léptek az édesanya emléjéről, kitzsítottak a hitves ölelé-
karjaiból. És elvitték ismeretlen hősnek. Megtöltötték ve-
lük a sáros Galiciától — Szibérián keresztül, le az olasz
poklokig a hősi temetőket.

A gyásznak, a megdöbbenésnek, a fájdalomnak az
ünnepe ez a nap a mi számunkra. Aki tudja miképpen
készül el a „hős” önmegtagadására, a hősi áldozatra,
amelyek az embert hőssé nyomorították, az valóban
lázadozó tisztelettel áll meg az ünnepi alkalom előtt.

Mert a hősi „kikészítés” utjai elképzelhetetlenül gyá-
lázatosak voltak. A betű nem alkalmas annak érzékeltet-
tésére, amit a kultúremlék egymással véghez vitt.

Tizenkét millió halottja a világháborúnak örök
szemrehányása marad ezeknek az időknek.

Az emlékezés megkeseríti az ünnepet. Olyan elszor-
morító hozzánk tartozó hőseinket a gránát által ezerda-
rabra szaggatott állapotból összeszedni. Olyan fájó átku-
tatni a harctereket s megeleveníteni azokat a szörnyüsé-
geket, amelyekben hősi fiaink elpusztultak.

Megérdemlik, hogy tömeghalálukra évenként felhív-
juk a társadalom figyelmét.

Az esztendőnek egy napja okvetlen kijár a tisz-
teletüknek.

Tartozunk az áldozatukért annyival, hogy kivesszük
ezen a napon hősi csontjaikhoz a késői nemzedéket és
példájukból minden időknek elrettentő példát mutassunk
arra, hogy a gyűlölet utjai gyermekeinkkel ismét meg-
töltik a hősi temetőket.

A hősök napjának létezését nemcsak a kegyelet in-
dokolja. Annak tartalmát a békére való törekvés gondo-

Irene Harand:

Miért vállaltam a harcot?

(Első közlemény)

Százezer példányban terjesztettek szülővárosomban, Bécsben egy röpiratot. A „Szabadság-szövetségének közleményei-ről van szó, amely szövetségnek az élén Kunschak államtanácsos áll. Ezekben a „közleményekben” adják Kunschak, Bichlmair páter és dr. Kresse beszédeit, amelyek azt a célt szolgálják, hogy y

zsidó polgártársaink ellen gyűlöletet és megvetést terjesszenek.

A „közlemények” az én lapommal is foglalkoznak, bár a nevét nem említik és a „zsidókat védő orgánium”-nak jelölik meg.

Mindjárt előljáróban kijelentem, hogy *ezt a megjelölést nem tekintem megbélyegzésnek.* Nekem az a naiv felfogásom, hogy nem kell amiatt szégyenkezni, hogy olyan emberek védelmére kelünk, akiknek becsületét határtalan módon bemocskolják. Amikor Hitler magához ragadta a hatalmat Németországban, Ausztriában is erősebben lehetett érezni az antiszemitizmust. A honfoglaló szociálisták elterelték a módját, hogy majd minden keresztény házba röpcéket és röpiratokat eljuttassanak, amelyekben a zsidókat minden lehető gonoszattal megvádolják. Ezek a dolgok nem hagytak nyugton.

Ismerőseim köréhez néhány zsidó tartozott. Anyám halála után, amikor testvéreimmel meglehetősen gyámoltalanul maradtunk — atyám vagyonát az infláció tette tönkre — *egy zsidó asszony jött segítségünkre. Nem rettent vissza attól, hogy Ardealból Bécsbe utazzék és nekünk támasz nélkül maradt gyermekeknek segítséget hozzon.* Amikor a háboru alatt átmenetileg egy bankban voltam alkalmazva, egy zsidó volt a feljebbvalóm, aki az alkalmazottakkal szemben igen tisztességesen viselkedett. Szomszédaim között is van néhány zsidó, akiket mint tisztességes embereket tisztelek és becsülök.

Természetesen olyan zsidókkal is megismerkedtem, akik nem viselkedtek szépen. Másrészt a férjem, aki *hivatásos tiszt volt, lefeszette előttem zsidó bajtársainak a fronton tanúsított magatartását, amely nem volt kevésbé hősiés, mint nem zsidó bajtársai magatartása.* Egy zsidó főhadnagy feláldozta az életét, hogy a magyar kommunista uralom alatt egyik keresztény bajtársa családját megmentse. Így azután látnom kellett, hogy *a nácik által terjesztett zsidóellenes iratok tartalma nem egyezik a valósággal* és a mindennapi életben szerzett tapasztalataimmal. Jelentős antiszemita egész sereg könyvét szereztem meg magamnak. De olvastam az antiszemitizmus ellen irányuló brosúrákat is. Minden tisztességes embernek meg kell hallgatnia mindkét felet, mielőtt ítéletet mond és zsidó polgártársainkkal szemben tanúsítandó magatartását aszerint megállapítja.

Mi emberek nem élünk örökké. Minden nappal közelebb jövünk a sírhoz. Minden ember egyformán van alávetve a halál és élet törvényeinek. Boldogságuk nem jelentéktelen mértékben a lelki nyugalomtól és az erkölcsi egyensúlytól függ. Minden lelkiismeretlenség megbosszulja magát a halálos órában — egész életünk leperog lelki szemünk előtt. Könnyebben halunk meg, ha tudjuk, hogy életünk filmjének különböző képei nem tartalmazznak aljasságokat és alávalóságokat. Beszületrablók, lelkiismeretlen rágalmazók, de olyan emberek is, akik hanyagságukkal veszélyeztették embertársaik méltóságát és becsületét, haláluk óráján hihetőleg rettenetes kínokat fognak szenvedni. Ez volt az oka, amiért azon fáradoztam, hogy a zsidókérdésben megtudjam a teljes igazságot.

Azt hittem, hogy az antiszemita könyvek felvilágosítanak arról, miért néznek ki másként a dolgok a valóságban, mint a horogkeresztesek meséiben. Tanulmányaim eredménye elképesztő volt.

Megállapítottam, hogy minden, de éppenséggel minden, amit az antiszemiták a zsidókról mesélnek, képmutatás és személyvesztés.

Vajjon miért terjednek el mégis ezek a hazugságok a nép között? Az antiszemiták könyvei annyira „népszerűen” és „érdekesen” vannak megírva, hogy a legegyszerűbb ember is megérti azokat. Ellenben azokat a könyveket, amelyek az antiszemitizmus elleni védekezésül szolgálnak, a nép egyszerű, derék fia nem tudja könnyen megérteni. Maguk a zsidók nem világosították fel a keresztényeket ellenségeik vádaskodásainak hazug voltáról; tették ezt vagy álszeméremből, vagy pedig hamis büszkeségből. De talán ama okból is, mert az volt a nézetük, hogyha mégis megletnének, nem hinnének nekik, mert a saját dolgukban beszélnek. Ilyen módon mindmostanáig csakis az antiszemiták jutottak szóhoz a keresztény tömegeknél. Gondoljunk Kunschak „közleményei”-re, amelyeket százezer példányban terjesztettek. A kisiparos, a házmester, a munkás és alkalmazott, a hivatalnok és tanító, vagyis a nép széles rétegei olvasták ezt a röpiratot. Ha az ember elolvassa ezt a röpiratot, azt a benyomást kapja, hogy minden igaz, ami benne áll. De amikor a dolgokat bírálni kezdjük, látjuk, hogy itt is olyan állításokról van szó, amelyek nem felelnek meg a valóságnak. Egy példa:

A fő szemrehányásokat a zsidók a bank-botrányokból kifolyóan kapják. Kik voltak a bank-betyárok — írja a röpirat — akik ezernyi derék ember megtakarított pénzét elherdálták? Zsidók. Mindenek előtt aljasság — gondolom — néhány zsidó bankigazgató gazságai miatt az összes zsidókat felelőssé tenni. Ausztriában az összes zsidó bankigazgatók? Ha tíz zsidó bankigazgató akadt, akik a rájuk bízott pénzzel lelkiismeretlenül sáfarkodtak, akkor éppen ezeket az embereket lehetett volna felelősségre vonni. De milyen jogon vonják felelősségre a bankigazgatók csalásaiért a tisztességes zsidó kereskedőt, iparost, ügyvédet, orvost, tisztviselőt, a zsidó munkást és alkalmazottat?

De az aljasság sokkalta nagyobb, mint hisszük. Ugyanis nemcsak zsidó bankigazgatók voltak, hanem egész sereg olyan megbukott bank is volt, amelynek vezetésében szintiszta keresztények ültek.

A „Német Takarékpénztárak Központi Bankjában”, amely tudva-

levőleg összeomlott és amelyet törvénnyel kellett szanálni, *egyetlen zsidó sem ült*. A bank élén az árja *Marquet* állt. A „Badenbank” elnöke a német nemzeti dr. *Grosz* volt. Az összeomlott „Nordische Bank”-ban a takarékbetéteket mint elnök a keresztény *Hussarek* igazgatta. A „Mercantilbank”-ban, amely szintén csődbe került, dr. *Schauberger* ült. A „Neue Wiener Bankgesellschaft”-ban a keresztény *König* get lehetett látni mint vezetőségi tagot. A gráci kisémberek megtakarított pénzét az összeomlott „Steierbank”-ban *Rintelen* és *Ahrer* kezelték. A stájer „Agrarbank” élén *Schreckenthol* állt.

Mindezek a keresztény bankvezérek éppen oly rosszul kezelték a kisémbrokr megtakarított garasait, mint más összeomlott bankok zsidó igazgatói. Miért beszél a röpírat csak zsidó hankigazgatókról?

Ha egy keresztény ember megöl valakit, senkinek sem jut eszébe, hogy ezért a kereszténységet tegye felelőssé. De ha egy zsidó bankigazgatóról kiderül, hogy csaló, akkor valamennyi zsidó becsületét sárba tapossák. Éppen oly kevéssé, mint ahogy minket keresztényeket nem szabad megsérteni összeomlott bankok keresztény vezetőinek tévelygései miatt, nem szabad megtámadni a zsidóságot, ha ilyen intézetek zsidó vezetőségi tagjai mulasztásokat követnek el.

Amikor dr. *Berliner*, a „Phönix” vezérigazgatója meghalt, az újságok, még pedig kimondottan keresztény lapok, kiemelték képességeit, önzetlenségét és szerénységét. *Hogy zsidó volt, azt egyetlen lap sem említette.* De amikor azután kiderült, hogy gigantikus terjesztési politikájával bajt csinált, kezdtek kihangsúlyozni zsidó voltát. *Miért nem említették, hogy Berliner zsidó, amikor jó tulajdonságait kiemelték?*

Igy történik mindig. Ha egy zsidó az emberiségnek valami jót művel, elhallgatják zsidó voltát. De ha valami rosszat tesz, különösképpen mindjárt kihangsúlyozzák a származását és valamennyi zsidót felelőssé teszik. Biztosan vannak a zsidók között gonosztevők és semmirekélők, de vannak a zsidók között derék és becsületes emberek is. Vannak a keresztények között gonosztevők és semmirekélők, de vannak a keresztények között derék és becsületes emberek is. Ez az igazság.

Nagy hazugság az, ha a „*bomlasztó zsidó szellemről*” beszélnek. Nem sajnáltam a fáradságot, hogy közelebről megnézzem azokat az embereket, akik a prágai ateista-kongresszust vezették. *Egyetlen zsidót sem találtam közöttük.*

Az igaz, hogy aránylag sokkal több a zsidó szellemi munkás, tehát ügyvéd, orvos, író, újságíró, mint amennyi népi számarányuknak megfelel. Ez azonban érthető. Minden népnek megvan a maga intelligencia rétege. A zsidóságnak is. A zsidók azonban nagyon ritkán léphetnek állami szolgálatba. Kevés a zsidó bíró, udvari tanácsos, miniszteri tanácsos, kerületi kapitány, rendőrkommisszárius és egyáltalán nincs zsidó levélhordó, kalauz, rendőr stb. Nincs zsidó paraszt sem. A középkorban nem engedték meg a zsidóknak, hogy földet szerezzenek. Majd 800 évig tartott, amíg megengedték. Az ipar üzése is tilos volt a zsidó számára a középkor óta. Nem csoda, ha a zsidók a kereskedelemre adták magukat, ha orvosok és ügyvédek lettek. Mi közünk van nekünk keresztényeknek ehhez? *Mi kárunk van nekünk abból, hogy sok a zsidó orvos és ügyvéd?*

Ha eg yorvos tehetséges és meg tud minket gyógyítani, igazán kö-zömbös lehet előttünk a vallása és a faja. Ha az ügyvéd jól képvisel a bíróság előtt, igazán nem kérdezzük, hogy keresztény-e, vagy zsidó. K tiltja meg a mi keresztény intellektuelljeinknek, hogy szintén az orvosi vagy ügyvédi hivatást válasszák?

Vannak becsületes és nem becsületes zsidó kereskedők. Vannak becsületes és nem becsületes keresztény kereskedők is. A nsm becsü-letes és csaló kereskedők ellenében védelmet nyújt a büntető törvény. Hogy a nagyvilágban miként vélekednek ezekről a dolgokról, kiderül abból a levélváltásból, amely Ausztria német-árja ügyvédszövetség anti-szemita elnöke, dr. Tschadesch Viktor és dr. K. Jansma amszterdami ügyvéd között lefolyt. Az antiszemita dr. Tschadesch megkereste a hollandi ügyvédet, hogy Ausztriában folyó pöreinek vitelére csak árja ügyvédeket kérjen föl. Ezuttal megkérte a hollandi ügyvédet, hogy köz-ölje vele a Svájcban, Franciaországban, Belgiumban, Angliában és a skandináv államokban lakó nem zsidó ügyvédek nevét és címét, hogy a hécsi ügyvédek a külföldön kizárólag árja ügyvédekkel foglalkoztas-sanak. A hollandi ügyvéd visszautasította az antiszemita dr. Tschadesch megkeresését, amennyiben szószerint ezeket írta:

— Az évek során volt szerencsém számos osztrák kartárrsal meg-ismerkednem, de emellett egyáltalán nem szerettem azt a tapasztala-tal, hogy az árja kartársak általában kiválóbbak és megbízhatóbbak lettek volna, mint a zsidók. Ausztriában különböző zsidó származású ügyvédek ismerek, akikkel szemben minden tekintetben a legteljesebb nagybecsüléssel vagyok. Nincs tehát okom rá, hogy árja helytlése-ket keressek. Továbbá arra kér ön engem, hogy közöljem a nem né-mel külföldi állomány ismerek ügyvédek aranyérméit és hozzáteszi, hogy egy ilyen névsor értékes segédeszköz lenne az államközi helyet-lesítési forgalom számára. Én azonban nem vagyok hajlandó önnek ebben segédkezni. Az ön kérése nyilvánvalóan azt célozza, hogy a Németországban történt zsidó származású ügyvédek kiküszöbölését más országokban is keresztülvigyék. E törekvésében azonban nem fog-ja megszerezni a holland kartársak túlnyomó többségének közremükö-dését. Aztán nyomatékosan kijelentem, nem engedem meg önnek, hogy nevemet felvegye az ön által tervezett listára és hogy meg vagyok győződve róla, miszerint Hollandiában egyetlen becsületes árja ügy-véd sem akad, aki a praxisát úgy igyekezze kiszélesíteni, hogy anti-szemitzmusra spekulál.

(Folytatjuk.)

Szerezzen be órát, arany- és ezüstárut

Csáky szakórák és ékszerésznél

Arad, (Főtér)

„Consum“-tag.

Elsőrendű saját műhely!

(Aranyat, ezüstöt magas áron vesz!)

— Beraktározási raktárban olcsón beraktároz-ható felelősség mellett mindennemű ingóság. Eladási megbízásokat is vállalok és pénzelőleget is folyó-csitok. Moise Nicoară u. 9—10, saját házban.

Elátkozott kastély a budapesti Nagymező uccában

Tíz igazgató vérzett el a Fővárosi Operettszínházon

A hányatott sorsu Fővárosi Operettszínház joggal juttatta már néhányszor eszünkbe az *Elvarázsolt kastélyt*.

*Mintha csak gonosz varázsló átkozta volna el Budapest egyik
legszebb színházépületét.*

A kisebb-nagyobb kínos meglepetések fájdalmas gondokat okoztak a nagyérdemű igazgatóságoknak. Legutóbb *Bársony Rózi* váratlan betegsége szüneteltette két napig az anyagilag jól megalapozott vígszínházi vállalkozás *Meseáruház* előadását.

Ramon *Novarro* világraszóló vendégszereplési botrányának kínos és az orfeum-vállalkozóra végzetes botránya is a szerencsétlen falak között játszódott le, nem is beszélve arról, hogy milyen mérhetetlen kár érte az Operettszínház egykori bérfőjét, amikor a diadalmas sikerrel futó *Dubarryt* hirtelen le kellett venni a műsorról, mert *Alpa-Gittát* az orvosi tanács eltiltotta a fellépéstől az eljövendő *Julika* érdekében.

A Fővárosi Operettszínház épülete az ugynevezett Bálint-örökösök tulajdona.

Bálint Dezső, az orfeumkirály azzal a végrendeleti kikötéssel hagyta jogutódaira a Fővárosi Operettszínház és a Royal Orfeum épületét, hogy mindaddig, *amíg a Royal az artisták otthona, a Fővárosiban csupán színházat szabad játszani.* Amikor az *Ehrenthal*-csoport bérbevette a Fővárosi Operettszínházat, megszeghették a végrendeletnek ezt a pontját, mert hiszen ebben az időben a Royalban színházi előadások voltak.

A Fővárosi Operettszínház háboru utáni fénykorát akkor élte, amikor

Ben Blumenthal amerikai színigazgató, a Vígszínház jelenlegi háztulajdonosa több esztendőre kibérelte a színházat

és a konjunktura éveiben a *Halló Amerika!* mesébeillő kiállításával és amerikai görljeivel valóban elkápráztatta a közönséget.

Blumenthal után *Sebestyén Dezső*, majd *Kabos Gyula* és *Juhl Mar-*

— **Semmi kifogásunk sincs az ellen, ha lap-
társaink átvesszik eredeti cikkeinket, de csakis la-
punk vagy cikkiróink megnevezésével.**

cell tőkecsoportja kísérletezett a Fővárosi Operettszínház megfelelő kihasználásával.

Tőkések és igazgatók jóformán mindenüket elvesztették az Operettszínházon,

amelynek tartós virágoztatása olyan kitűnő színházi szakembereknek sem sikerült, mint a *Faludi-ívérek*. Vihar vihart követett az Operettszínházban, amelynek kilincserére évről-évre más vállalkozó tette a kezét.

Látszólag legtöbb eredménnyel működött a szerencsétlen színházban az a tőkecsoport, amelynek tagja

egy bárzongorista, Grünauer Béla, egy lipótvárosi ügyvéd, Szunyogh dr., Sebestyén Dezső és Vig Miklós

volt. *Alpár* Gitta vendégszereplése a *Dubarry*-ban, *Honthy* Hanna diadalmos *Sárga liliuma* és *Bársony* Rózsi első nagy pesti sikere, az *En és a kísécsém* című operettben szerencsés korszak reménykék színét festette a színház sötét felhős égboltjára. A bevételektől napsugaras színházi égbolton azonban hamarosan fekete felhők jelentek meg, a szó szoros értelmében feketék: a *Schwartz*-nővérek szerencsétlenül sikerült vendégszereplésével lezárult a *Grünauer—Szunyogh-korszak*.

Ehrenthal Teddy, a párisi artistaügynök, az Ardealban is jól ismert volt parkett-táncos, színház helyett ismét orfeummal akarta megörvendeztetni a főváros közönségét.

A „nagyotlági vállalkozás rövidesen pengős gondokkal kezdett küzdeni és amilyen hangos esindadrattal vonult be Teddy a Fővárosi Operettszínház épületébe, olyan csendben távozott onnét.

Előreláthatóan a most műsoron levő *Meseáruház* megéli a nyarat, valószínű azonban, hogy a Vigszínház, amely a közel háromezer pengős napi rezszi mellett csak nehezen találja meg számítását — nem egyhamar határozza el magát újabb operettszínházi kirándulásra. De, hogy mit hoz a Fővárosi Operettszínház jövője? *Mi lesz holnap?* Erre még H. G. Wells, a nagy jövődöbelátó is nehezen tudna felelni...

Május 23-án

Jávor Alfréd

j u t a l o m j á t é k a

Gábor Mara felléptével

„Az igazi asszony”

Hogy látja az idegen București-t

A rikkancs a 100 leiest az ucca kövezetéhez veri. A cipőtisztító a kezével megkopogtatja ládikóját. Egy cigányasszony virágsokrot kínál, miközben ott füstölög szájában az elmaradhatatlan cigarettá. A zöldségárus megnézi az óráját és bedobja fonnyadt árúját a Dumbovicába. A kávéház terraszán a vendég tátott szájjal szüresöli a friss levegőt és furesa hangokat ad.

București-ben vagyunk.

A rikkancs azért verte a pénzt az ucca kövezetéhez, hogy a csengése után megállapítsa, *jó-e a szutás vagy pedig hamis*. A cipőtisztító a kopogással igyekszik felkelteni a figyelmet arra, hogy poros a cipőd és ő maga direkt azért van a világon, hogy cipődet kitisztítsa. A cigányasszony nem valami Carmen, hanem egyszerű virágárus nő és nem feltűnésből dohányzik, hanem azért, mert izlik neki az erős dohány. A zöldségárus azért dobja délben megmaradt portékáját a folyóba, mert nem érdemes hazavinni és másnap megint kihozni a piacra. Másnap már friss zöldség lesz. A kávéház terraszán a vendég senkit sem akar kigunyolni, csak a fizetőpíncért hívja így, mert azt hiszi, hogy hamarabb meghallja a furesa hangokat a nagy hangzavarban.

București-ben vagyunk.

— Tényleg București-ben vagyunk? — kérdezi a külföldi. És azt is kérdezi, *hol vannak az agyagvisekők a paloták mellett, hol van az öltött-kopott villamos, amelyet lovak húznak? Hol vannak a zegzugos kis utcák, amelynek sarában bokáig lehet süppedni? Hol vannak a zsinelytelős jaházak a tyukás tetőkkel és papírral beragasztott ablakokkal? Mindezt a saját szemével látta. Persze tíz évvel ezelőtt.*

És mit mond most az idegen? Ezt mondja:

— Egy bulevardon vagyok. Épületóriás emelkedik előttem. Meg-

— **Jégszükségletéről idejében gondoskodják, de okosan! A természetes jég teljes hiánya folytán a kánikulában az számíthat legbiztosabban jégre. aki a legnagyobb teljesítőképességű, legmegbízhatóbb jéggyár vevője már a szezon elejétől fogva. Tehát vásároljon már most Reusz jéggyárban; Bulevardul Regele Ferdinand 33. Telefon: 141. Ugyanott hűtőfülkék bérbeadóik.**

számolom az emeleteket. Tizenkettő. A boulevard nyilegyenesen halad széles aszfalton. Két közuti vasutvonal halad rajta. A síneken új koscsik futnak, automatikusan nyíló ajtókkal vagy nyílt verandákkal. Elegáns autók rohannak. Vörösszinű, tiszta autóbuszok. A széles gyalogjárón a burkolatba helyezett emléktábla állít meg. Itt állt a ház, amelyben apa és fia: Ion C. Bratianu és Ionel Bratianu éltek.

Igy oldódik meg a változás rejtélye: a belváros zezugain keresztül függőlegesen és vízszintesen hatoltak keresztül; a centrumot tágitják: a boulevardok mint párhuzamos vonalak futnak a keskeny Calea Victoriei mellett a városrész széléig, ezeken bonyolódik le a megnagyobbodott forgalom, amely a Calea Victoriein már nem fér el. Minden sarkon új épületek emelkednek a szabaddá tett terepből. Hatszáz építkezési engedélyt adtak ki az utóbbi időben. A papírpénz értékálló vagyonban akar menekülni. Hatszáz blokk-ház van keletkezében és így minden új háziátás ezer lakásra jut, mivel Bucuressti 650 ezer lakóssal bir. Ezeket a blokk-házakat voltaképpen nem adják bérbe, hanem nyomban eladják a bérlőknek örökáron. Minden bérlő megvásárolja a maga lakrészét és így nem kell többé lakbért fizetnie. Budapesten ez már régen megvan. Ezeket a lakásokat „örök lakások”-nak hívják.

A háziátások mellett szerényen meghuzódnak nem ugyan az agyagviskók, de az egyszerű polgári házak és elegáns villák. A külvárosokban természetesen vannak még agyagviskók. Aki nem sajnálja az idejét, az megtekintheti őket. Villamoson is kimehet. Jellemző a bucureszti magas-építkezésekre: 1. a balkónok, amelyeknek vízcsatornája az esővizet a magashól egyenesen a gyalogjáró közepére zudítják, nme pedig valamely sarokban egészen a földig; 2. a tetőkön

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egyes szám ára 20 lei
Magyarországon 60 fill.
Jugoszláviában 5 dinár
Csehszlovákiában 4 c. k.
Amerikában 1 évre 6 d.

Előfizetés egy évre: vállalatoknak, nagykereskedőknek és külföldre 1000, magánosoknak 600 lei

Orvosi hírek: hasábonként 50 lei. Gyászjelentések: egész oldal 4000 lei, féloldal 2000 lei.

Megjelenik minden hó 1-én, 11-én és 21-én. Hirdetések közvetlenül a kiadóhivatalhoz küldendők be, vagy bármelyik hirdetőiroda útján is feladhatók. A hirdetések díja szövegoldalon 3 lei, hirdetés oldalon 6 lei, — négyzetcm.-ként. Nyiltér rovatan 50 lei, szövegközi részben 32 lei a sordij. Ünnepi számokban a hirdetések és egyéb közlemények ára 50 százalékkal magasabb. Amely közlemények végén szorzójel (x) van, fizetett közlemények vagy kiadóhivatali hírek.

**Szerkesztőség és kiadóhivatal: Arad, Bul. Reg. Ferdinand 19.
Telefon: 525.**

Szerkesztőségi órák: d. e. 8—10-ig, d. u. 4—6-ig.

Nyomda: Lourov & Co. Bul. Regele Ferdinand 5. Tel. 484

oszlopos gloriettek és oszlopos folyósók, ahonnan gyönyörű kilátás nyílik az egész környékre. Ezek a tetődiszek (mert azok) letről igen regényesen hatnak az egyébként józanul kinéző célszerűséget szolgáló épületeken.

A *Calea Victoriei* a legérdekesebb főutvonalak egyike Európában. Változatlanul szűk és szögletes. Hol merészen ugranak elő az üzletházak, hol pedig előkelően visszahúzódnak rajta a paloták, amelyeknek egyikében-másikában minisztériumok működnek. Azért nagyon érdekes ut ez, mert hihetetlenül gondtalanul húzódik tova, hol itt, hol ott kanyarodik kissé és egyáltalán nem törődik a matematika, geometria vagy építészet törvényeivel. A *Calea Victoriei* voltaképpen nem főút, hanem egy főútnak a rögtönzése. Délben oly hatalmas a forgalom, hogy a sétálók a gyalogjáróról lekényszerülnek a kocsira, ahol az autóközlekedést veszélyeztetik. Ezen az úton csupán egyirányu a kocsiközlekedés. Estenként is élénk az élet a *Calea Victoriei* és az őt átszelő régi bulevardokon. *Némely sarkon oly nagy az emberlódás, hogy át sem lehet menni.* A kávéházak a napnak minden szakában zsúfoltak.

Lépten-nyomon ellentétek. Az előkelően egyszerű *Nemzeti Színház* mellett mint felkiáltójel emelkedik az ég felé az amerikai telefonársaság tornya. Mindez nem román stílus, mint ahogy nem az az új és izléses királyi palota, vagy szemben vele a Carol-alapítvány palotája, amelyben hatalmas könyvtár nyert elhelyezést. *Bucurestiben* meg kell nézni a templomokat, amelyek bizánci-román stílusban épültek. Belül nem olyan ünnepélyesek, mint a katolikus templomok. Az ember hemegye délelőtt a *Calea Victoriei* levő *Fehér-templomba*. Eppen tisztogatták a bejáratot az oltárig futó szőnyeget. A falon közönséges polgári ingaóra ketveg.

Igen szépek a *Dumbovica* partján kitergetett keleti szőnyegek. Orosz-román a fiáker, a bakon selyem-szutánban a kocsis, aki a skopzok szektájába tartozik. Román és keleti a sok uccai árus. Vállukról függő vedrekben gyümölcsöt, főzeléket és különös italokat kínálnak. Ezt a vándorkereskedést főként albánok és törökök üzik. Románok a vendéglők, a kis kerthelyiségek, ahol rostok sülnék az izletes peccenyék és fűszeres salátát adnak, miközben szentimentális dalokat ját-

Diszkötések

Üzleti könyvek

Raszterek

Dobozok

olcsón, gyorsan és pontosan készülnek

Dávidovits

könyvkötészet és
vonalozó intézetében

RAD, Bul. Regina Maria 24 (Hermann-udvar)

HÍRDESSEN

az „ERDÉLYI ÉLET”-ben!

szik a vigány. Nagyvárosias a Kisseleff-sósszó, a város kapuja előtt elhuzódó aszfaltozott sétány, amelyen esténként igen élénk a kocsi-korzó. Románok a kicsi füstös kávéházak és borkimérések, ahol a férfiak hevesen politizálnak. Politizálnak a Capsa-ban is. Persze a parlamentben is politizálnak ötletesen, hevesen.

București szerencséjére még sok román jellegzetességet megőrzött. Van benne sok francia vonás is. Télen orosz, nyáron pedig délszaki. Befejezetlen, eleven, forrongó város, ahol találkozik a Kelet és a Nyugat.

Igy látja az idegen a mai Bucureștit.

Arad-csanádi gazdasági takarékpénztár r. t. Arad.

Hirdetmény

Az Arad-csanádi gazdasági takarékpénztár r. Arad, 1936. április hó hó 25-i közgyűlése a részvénytőke felemelése elhatározta.

I.

Az új részvények jegyzésére jogosítottak a következők:

a) Az alapszabályok 7. paragr. intézkedése alapján a társaság részvényesei és pedig minden 2 drb. 1000 lei n. é. régi részvényre 1 drb. 1000 lei n. é. részvényt névértékben, amennyiben részvényjegyzési szándékukat 1936. május 15. és 1936. szeptember 15. között a társaságnak bejelentik és egyuttal részvényenkint 1050 leit a társaság pénztáránál készpénzben befizetnek.

b) A társaságnak az 1934. április 7-i törvény 52. paragr. alapján kötött egységi betéteseik és egyéb külön kielégítési alappal nem bíró hitelezői, a készpénzben fizetendő hányadon felül, egyezségi követeléseik 20 százaléka erejéig, névértékben, amennyiben részvényjegyzési igényüket 1936. május 15. és 1936. szeptember 15. között a társaságnak, jogosultságuk igazolása mellett, bejelentik egyuttal minden nekik járó 1000 lei n. é. új részvény költségeire 50 leit készpénzben befizetnek. Törödékek részvények nem adatnak ki, de törödékek igények egyesíthetők.

II.

A b) alatt megjelölt betétesek és egyéb hitelezők kívánhatják részvényjegyzési jogosultságuk megváltását, amennyiben ezen igényüket, jogosultságuk igazolása mellett 1936. május 15. és 1936. szeptember 15. között a társaságnak bejelentik. Ezeknek a társaság pénztáránál minden jogosított 1000 lei n. é. részvény helyett 2000 lei fog készpénzben kifizettetni, valamint az esetleges törödékekért ugyanilyen arányban fizetések teljesítettetni.

A részvény tőke oly összegekkel fog felemeltetni, amennyire az előbb irt időben és módok mellett jegyzésre igényt fog bejelenteni.

Az igazgatóság.

Az Arad-i színészet története

(Hetedik közlemény)

Amikor a magyar szabadságharc a világsi fegyverletéttel véget ért és az osztrák abszolutizmus rémuralma megkezdődött, honvéd-színészekből alakult egy szintársulat. Ez akkor politika volt. Egy arad-i ember, *Csernovits* Péter, táblabíró, rájött arra, hogy politikai tribünné alakítható a magyar színpad, amelyre tódulni fog a tehetséges ifjú generáció. És ebben nem is csalódott.

A HONVÉD-SZÍNÉSZEK

Amikor a világsi kapituláció után a honvédek Arad fele kezdtek szállingózni, *Csernovits* Péter egyik meghitt embere kiválogatta és a *Fehér keresztben* összegyűjtötte *Csernovits* nevében azokat a honvéd-színészeket, akik Arad-on kezdték meg a bujdosást. Ezek a színészek leszerződtek az arad-i színházhoz. Nem kötöttek írásbeli szerződést. *Mindkét fél megelegetett az adott szóval.* Ennek a kicsiny, de annál lelkesebb szintársulatnak a vezetője *Philippovits* István volt. A szintársulat tagjai voltak: *Feleki* Miklós, *Feleki* Miklósné, *Gyulai* Ferenc, *Szerdahelyi* József, *Bodorfi*, *Doppler* König. Ennek a szintársulatnak felkarolásával állt a nemzeti eszme szolgálatába *Csernovits* Péter.

BCU Cluj / Central University of Cluj / CERNOVITS PETER

Mácsai és kisorovi *Csernovits* Péter fia volt *Csernovits* Pál királyi tanácsosnak. 1810 március 10-én született. Anyját korán elvesztette. Nevelését atya vezette, aki nem kényesztette, ellenben komolyan nevelte fiát. Tanulmányait *Pancsován* kezdte, majd a debreceni református kollégiumban és a pozsonyi jogakadémián folytatta és otthon Macean fejezte be. Miután elvégezte jogi tanulmányát, az apja bevezette óriási birtokainak kezelésébe. Később önálló nagybirtokos lett. Házasságával rokonságba került a Bácska egyik leghíresebb családjával: a *Vojnits*-családdal, amennyiben *Vojnits* Laurát vette feleségül. Atyja halála után egyedüli ura lett a több ezer holdas birtokoknak és akkor kezdte meg közéleti működését. Korának egyik legnépszerűbb férfija volt. Kiváló képességei, a közügyekben tanusított önzetlensége, nemes gondolkodása és szabadelvűsége becsültté és tiszteltté tették személyét. Éppen ezért bőkezűségét sok oldalról vették igénybe. Önzetlen közéleti tevékenysége és áldozatkészsége nagy befolyást, tekintélyes állást és országosan ünnepezt nevet szereztek számára. Arad-megye azzal tisztelte meg, hogy az 1843 évi országgyűlésre őt küldte követül és pedig a beléje helyezett föltétlen bizalom kihangsúlyozására egészen szokatlan kivéteiként „*korlátlan szabazási joggal felruházva, utasítások nélkül*”. Ez nagy dolog volt. Ez a szokatlan kitüntetés tiszta és szilárd jellemének szólt és egyuttal megbízói elismerték kiváló politikai képzettségét. 1844-ben visszatért Arad-megyébe, amelynek előkelőségei ünnepélyes fogadtatásban részesítették. Ezzel helye-

selték az országgyűlésen tanusított magatartását 1845-ben gróf Almásy György és báró Wenckheim Béla társaságában járt Görögországban Smyrnában, Syriában, Dameskusban, Kairoban, a Líbanonban és Jeruzsálemben.

Hazatérése után megint felvette közéleti tevékenységét. Minden olyan kérdésben, tervben és vállalkozásban, amely Aradmegye jólétének emelésével függött össze, odaadó részvétet és példatadó munkásságot tanusított. Ahol áldozatot kellett hozni, ahol szóval vagy tettel és jópéldával kellett hatni a közjó érdekében: ott *Csernovits* Péter mindig előljárt. Közéleti tevékenységéért magas kitüntetésben részesült. 1848 elején *Ferdinánd* akkori magyar király *temesi grófja és főispánja* nevezte ki és ugyanakkor kikindára küldte királyi biztosként a szerb kongresszusra.

A világozi katasztrófa után bekövetkezett politikai változás szűkebbre szorította munkássága körét, de nem szüntete meg azt. Neki köszönhető, hogy Arad-on a magyar színészet állandósult. Erélyes fellépésével és tetemes anyagi áldozattal jobb helyzetbe hozta ebben a városban a magyar színészeket olyan időben amikor az arad-i rendőrfőnök íróasztalán már ott volt készen a kényszerutlevél a színészek számára.

A BÉRBEVETT SZÍNHÁZ

Philippovits teljes esendben és feltűnés nélkül szervezte meg a szintársulatot. Amikor ez megvolt, *Csernovits* Péter kibérelte három évre *Hirschl* Jakabtól a színházat. Anélkül, hogy ezt bejelentette volna a hatóságnak és anélkül, hogy a szintársulat számára a törvényes eljárás szerint játszani engedélyt kért volna, megkezdte az előadásokat, mégpedig meghívott vendégek előtt. Ezzel olyan látszatot adott az egésznek, mintha a színház teljesen magántulajdon lenne. A város közönsége előre tudta az első időpontját. Az is köztudomásu volt, hogy *Csernovits* hetekig dolgoztatott a színház disztízéséé. A hatóság mégis felette meg volt lepve, amikor közvetlen a megnyitó előadás előtt arról értesült, hogy magyar szintársulat készül előadást tartani.

A policáj mindent elküvetett, hogy megakadályozza az előadást. A rendőrség azzal állt elő, hogy a „városi hatóságtól nem kéretett engedélyt a játszáshoz, továbbá, hogy a színházban játszani kívánnó társulat felvétele korántsem egy magánügyén önkényétől, hanem egyenesen az összes közönség hivatalos képviselőjétől, a városi előzáróság határozatától függ”.

Csernovits Péter azonban megingathatatlan maradt. A városi hatóság hozzá intézett megkeresésére röviden csak annyit válaszolt, hogy ő három évre bérbevett a színházat és saját költségén a maga és barátai szórakoztatására szerződteett színészeket: ha pedig a hatóság erőszakkal betiltaná szerződteett színészei előadását, kénytelen lesz gabonarakttárrá átalakittatni a színházat, amelyet három évig hármily célokra felhasználhat. És ekkor a jobbára idegenajku polgárság előkelői küldöttségben kérték fel a polgármestert, járjon közbe, hogy *Csernovits* Péter háborítatlanul megmaradhasson a színház birtokában.

Csernovits ellen ettől kezdve az arad-i rendőri hatóság többé nyíltan nem mert fellépni, mert meggyőződött róla, hogy *Csernovits* mögött ott van Arad-, Csongrád- és Csanádmegyék nagybirtokos nemessége.

Fényes nevekből álló vezérkar csatlakozott *Csernovitshoz*. Akkor ezek voltak a magyar színészet párfogói: báró *Aczél Lajos* és *István*, *Gábris Sándor*, *Török Gábor*, *Mornely Ignác*, *Fabián Gábor*, *Szalbék Jakab*, *Biró Bertl*, *Burdács Lajos*, *Aczél Iános*, *Bohus János*, *Dániel Antal*, báró *Simonyi Lajos*, *Glatz Béla*, *Glatz Tóni*, *Edelspacher Imre*, *dr Rózsa János*, *Andrényi Károly*, báró *Bánhidv Antal*, *Kontka Tihor*, minorita páter, *Varga Ignác*, és neje számosan dús gazdag földbirtokosok és intellektüellek. Valamennyien jelentékeny áldozatot hoztak a magyar színjátszásért, ami annál veszélyesebb volt, mert csaknem valamennyi honvéd volt a szabadságharcban vagy pedig a forradalmi kormánynak jelentős szolgálatakat tett.

Nagy szolgálatot tett a magyar színészetnek Arad akkori humánus lelkű polgármestere, *Heim Domokos*, aki a váradi kerületi es. k. miniszteri biztosnak, *Cseh Eduárdnak* a magyar színészet ellen kiadott rendeleteit nem alkalmazta előírászerű ridegséggel, de tapintatosan figyelemmel kísérte a menekülteket, sőt többeket a városnál alkalmaztatott, hogy megmentse őket az éhhaláltól.

Külön kell megemlékezni két akkori fiatal nemesről: *Dániel Lázár*ról és *Ormos Péter*ről, akik az egyik proscenium páholyban ülve tapssal figyelmeztették a közönséget arra, hogy a színész valamelyik szavában, arcmozdulatában vagy taglejtésében leplezett tüntetés foglaltatik az abszolutizmus ellen. Ilyen többé-kevésbé leplezett tüntetés csaknem mindennapos volt a színházban.

SZABÓ JÓZSEF TÁRSULATA

A *Csernovits* Péter védnöksége alatt arad-i szintársulat igazgatását csakhamar *Szabó József* színigazgató vette át, aki az akkori vidéki magyar színigazgatók legkiválóbbja volt. Erdemes arról a nagyszerű emberről részletesebben írni.

Szabó József, akit eredetileg *Schneidernek* hívtak, 1816-ban Debrecenben született. Hogy mit tanult és merre járt ifjúkorában, arról nem maradtak fenn adatok 1839-ben a pesti Nemzeti-Színházban a kórust fujta. 1841-ben megnősült. Báró *Hareczky Zsófiát* vette feleségül. *Bucsut* mondott a színészetnek és mint vagyonos ember felecsapott borkereskedőnek, de helebukott az üzletbe.

szinigazgató lett.

Végre visszatért a pesti Nemzeti Színházhoz. A csillaga csak akkor

Két évig eredmény nélkül vándorolt az ország kisebb városaiban kezdett ragyogni, amikor 1846-ban *Szerdahelyi József* a kiváló művész, *Szerdahelyi Kálmán* nagynevű apja megvált a Nemzeti Színházról és színigazgató lett *Szabó* és *Slavi* társaságában.

Ez a társaság fordulópontot jelentett az akkori vidéki színészet életében.

A városok valósággal versenyeztek a kiváló erőkből álló társulattal.

Az Erdélyi Élet ucai árusítását egyelőre beszüntettük. Lapunk kizárólag előfizetés útján rendelhető meg a kiadóhivatalban: Arad, Bulevardul Regele Ferdinand 19.

Szerdahelyi 1847-ben visszaszerződött a Nemzetihez és a két másik igazgató tovább vezette az ügyeket. A társaság tagjai voltak: *Munkácsz* Flora, *Polyákoviczné* Julia, (a későbbi *Paulágné*) *Kiczkyne-Szöllösy* Róni, *Hegedüsne*, *Bodenburg* Lina, *Szerdahelyi* Kálmán, *íj.* *Ledvay* Márton, *Tóth* József, *Bodorfi* Henrik. Járt a társulat Németországban, Franciaországban, Dániában és Olaszországban.

Szabó József vállalkozó szellemű direktor volt. Ha érdeke úgy kívánta, magyar és német társulatot tartott. Az 50-es években Timisoarán *Szabó* csak elvette kapott játszási engedélyt egy-egy magyar előadásra. Az ő német szintársulatának volt tagja *Gallmayer* Josefa, a később viláohírű német művésznő. Magyar társulatának egyik csillaga *Bodenburg* Lina, a későbbi *Hegedüsne* volt. A kis kóristaleány a „*Huszáresiny*” című népszínműben oly elragadóan játszotta a markotányosnőt, hogy egyszerre primadonna lett. A darab *Arad-on kasznadarab* lei. Két hét alatt tizenkétszer játszották. Az utolsó előadás *Bodenburg* Lina jutalomjátéka volt. Zsufolt ház, virágzapor, koszoruk öröme, ajándékok halmaza, ruha és selyem sokasága önzönlötte el a színpadot és öltözöt. A kis primadonna férjhez ment *Hegedüs* Lajos drámairóhoz, akivel a pesti Nemzeti Színházhoz szerződött. Három évig ragyogott a magyar színészet egén, azután végleg lehanyatlott: *hirtelen meghalt*.

Amikor *Szabó* József átvette az arad-i társulatot, ez kiesi volt. Rövid idő alatt kiegészítette és erélyes kézzel fegyelmezett társulatot csinált belőle. Olyan ügyesen vezette a színházat, hogy a rendőrség nem talált okot a bezárásra, pedig éber figyelemmel kísérte az előadásokat és leste az alkalmat, hogy valamilyen elfogadható ürügy alatt betilthassa a magyar társulat működését.

Főként a várórség német tiszt'ei jártak a redőrfőnök nyakára, hogy tegye lehetetlenné a magyar szintársulatot. Miután azonban *Szabó* igazgató szigorú fegyelemtartása és *Csernovits* Péter bőkezű pártfogása a szintársulat minden egyes tagját olyan érzéssel töltötte el, hogy bármely kihágás a szintársulat létét veszélyezteti, olyan példás életmódot folytattak a színészek és ol yfegyelmezett önjátékot produkáltak, hogy nemcsak kifogást nem emelhettek ellenük, de a cs. kir. hivatalnokok családjai körében sajnálták, hogy nem juthatnak *Csernovits* meghívójához, amely belépőjegyként számított a magyar színházba. (Folytatjuk.)

Legizlésebb alkalmi és menyasszonyi
csokrok, virágkoszoruk legolcsóbban:

Scharm Mária
virágüzletében, Bul. Regele Ferdinand 5.

Női- és férfi fehérneműek, pizsamák, himzések és fehérnemű varrás

„**Mercur**” könyvre **7 havi hitel**.

Hozott anyagból is **Finom fehérnemű** anyagokban nagy raktár.

Bakács Stada Bratianu 11 szám.

Ime

az a bizonyos típus, amelyik a jég hátán is megál

(Bucuresti). Vaál György ur budapesti vagány az elegáns fajtából. Jó megjelenésű ember, akinek sok pénz kellett. A hazájában példásan viselkedett és szerényen élt. De külföldön szórta a pénzt és nem volt válogatós az eszközökben, amikor újabb pénzek szerzéséről volt szó. Erre vsll sz a tény, hogy Franciaországból, Németországból, Schweichból és Ausztriából kiutasították.

Ezek után Bucuresti-be tette át főhadiszállását.

Itt összebarátkozott egy csinos nővel és rendesen viselkedett. Mikor aztán fogytán volt a pénze, hirtelen elutazott és Alexandriában tünt fel. Innen egy szép napon a következő levelet írta Bucuresti-i barátnőjének:

— Drága Mindenem! Szükségem van egy Bucuresti-ből származó levélre, hogy megszerezsem a visszatáráshoz szükséges pénzt. Ide figyelj tehát. Elmégy a legelőkelőbb Bucuresti-i szállodába, levelet írsz a szálloda levélpapírján és ugyanilyen borítékot fogsz megcimezni. A levélben ezt írod:

„Ama kérését, hogy nálunk mint fogadó főnök működheszen, a megnövekedett idegenforgalomra való tekintettel teljesítjük. Havi 16 ezer lei fizetéssel, ami körülbelül 20 angol fontnak felel meg, a következő hó 15-én elfoglalhatja állását. Tisztelettel: az igazgatóság.“

Minél előbb küldöd el a levelet, snnál hamarabb látjuk viszont egymást Bucuresti-ben. Remélem, megértettél. Ahogy ismerlek, biztos vagyok benne, hogy jól fogod elintézni. Vagyakozom utánad, most is szörnyen unatkozom.

Ennek a levélnek igen érdekesekek az előzményei. Vaál György megismerkedett Alexandriában egy tisztviselő leányá-

Csak az árak olcsók, minőségeink változatlanul jók!

Csak az árak olcsók, minőségeink változatlanul jók!

GOLDSTEIN LAJOS

divatáruháza Arad, str. Bratianu 2.

Mélyen leszállított árakon nagy választékot nyújtunk kosztüm és kabátujdonságokban, bársonyok, selymek és mosóanyagokban. — A hölgy- és férfiközönség kedvelt bevásárlási helye. ooooooooo

val, akinek házasságot ígért. A leány fivérének azt adta elő, hogy miután mint idegen Alexandriában nem helyezkedhetik el, vissza fog térni București-be, ahol majd állást keres. Ehez azonban kaucióra lenne szüksége. Jövendőbeli sógora meg is ígérte a támogatást.

Vaál Gyurka vissza jött tehát București-be, ahol nem jelentette be a lakását, Ennek oka majd ki fog derülni. Táviratozott Alexandriába, hogy

150 ezer lei kaucióra van szüksége, mert állást kapott a Pallace Athene-szállodábn.

Alexandriában álltak a szavuknak. *Vaál* nemsokára értesítést kapott a *Credit Lyonnais* alexandriai fiókjától, hogy a megnevezett București-i bank 200 angol font erejéig kezességet vállal érte, ha elfoglalja állását. Persze *Vaál* nem ezt akarta, de csalálintasággal sikerült elérnie, hogy a szóbanforgó bank 200 angol font erejéig személyi hitelt nyitott neki és *Vaál* ezt az összeget teljes egészében fel is vette.

Sok banknál természetesen, rájöttek a csalásra és megtették a feljelentést *Vaál* ellen.

Sokáig nem lehetett megtalálni. Ezért nem jelentette be a lakását. Végül mégis kézrekerült és bíróság elé állították.

Szélhámoságai egyrészt beismerte, de a lényeges svindlit, a 200 fontos csalást tagadta. Ő nem kérte meg az alexandriai leány kezét. Maga a leány erőszakolta ki szüleinél a dolgot. Azt akarta a leány, hogy București-ből olyan sürgőnyt küldjön amely elhiteti a hozzátartozókkal, hogy állást kapott București-ben. Azegegész csak manőver volt, hogy a leány akinek eszéágában sem volt férjhezmenni, elhagyhassa a szülői házat. București-i barátját azért kérte azt a levelet, hogy ürügye legyen az Alexandriából való távozásra.

Miután *Vaál* vallomásában sok a hézag, a bíróság nem hozott ítéletet, hanem diplomáciai uton hallgattatja ki az alexandriai tanukat. Az új főtárgyalásig a budapesti *Vaál* Gyurka az Ilfov-i ügyészség fogházának lakója marad.

Legszebben öltözködhet, ha felkeresi

Angerer Sándor

uriszabót

Arad, Strada Mărășești și Consistorului sarok
(7 és 9 autóbusz megálló)

FODORNÉ

speciális kozmetika. Arad, Strada Alexandri No. 3.

Összes szépséghibák szakszerű kezelése. — Tanítványok kiképzése.

Hat menyasszony szalad a pénze után

(ORADEA.) Egy D. nevű soffőr abból él — és jól él — hogy hiszékeny nöket behálóz. Más szóval:

házasságszédelő.

A derek férfinak volt egy csomó adóssága.

Eleinte úgy szerzett pénzt, hogy hitelbe vásárolt különböző árukat, ezeken gyorsan tudott és a részletekkel adós maradt. Ezt a pénzügyi műveletet azonban nem folytathatta sokáig.

Ezután bevált módszerhez folyamodott.

Apróhirdetést tett közzé, hogy

házasság céljából megismerkedne vagyonos lánnyal.

Csak úgy rajzoltak a leányok.

Egy **Fáni** nevű 45 éves hajadon annyira megbizott a 35 éves emberben, hogy összeköltözött vele. Könnyelműségére alaposan ráfizetett.

A kiváló férfi elvette 30 ezer lei megtakarított pénzét és valamennyi értéktárgyát.

A „leányzó” megtette a feljelentést és a reményteljes ifju a büntető bíróság elé került.

— **Lelkiismeretlen ember magat!** — mondta a büntető tanács elnöke. — **Együtt lakott a károsulttal, pénzt fogadott el tőle, rávette, hogy elzalogosítsa az aranyóráját, karkötőjét és gyűrűt és a végén megcsalta a szobaszasszonyával.**

Vádolt: Beismerem, hogy ez aljasság volt részemről.

A másik károsult egy **Mari** nevű szakácsnő, aki szintén apróhirdetés útján ismerkedett meg a soffőrrel. Mari sirva panaszkolta el:

— **Tizenöt évig keményen dolgoztam és spóroltam. Dolgoztam és spóroltam. És most itt állok egyetlen lei nélkül.**

— **Miért adott mindig pénzt neki?** — kérdezte az elnök.

— **Hogy miért? Mivelhogy olyan szépen beszélt, mint egy ügyvéd.** Odaadtam neki a béremet. Minden hónapban 900 leit. Ahogy kaptam, úgy adtam oda neki. Hozzá még az ékszereimet is. És mindez nem volt elég neki. A nagyságámtól is ellopta a villanypénzt, 300 leit. Ezt nekem kellett visszafizetni.

— **Hogy ismerkedett meg vele?**

— **A „kis piszkosban” kitétte, hogy — állami alkalmazott kellemes külsejű élettársat keres.** — Így ismerkedtem meg vele. Rögtön elmondta, hogy elvált ember

és hogy adóssága van. Nyolc nap múlva már pénzt adtam neki. **Negyvenkétezer lejt**, amit tizenöt éven át megspóroltam. Így jár a jó ember. Ráfizet a jóságára!

Az elnök most a vádlotthoz fordult:

— Ezzel a nővel is össze akart költözni?

Vádlott: Igen, közös háztartásra akartunk lépni.

Elnök: No hallja, **hány közös háztartást akart magának berendezni?** Egész háremet akart?

Még négy másik áldozata is volt a soffőrnek, akit **15 hónapra** ítéltek csalás és lopás miatt.

Kártérítési per

az ügyetlenül rendezett in flagranti miatt

1.

(TIMIȘOARA.) Mikor az előkelő poigár leányt oltárhoz vezette a fiatal ügyvéd, a társadalom nőlen tagjai esettintettek nyelvükkel, mondván, ez igen, ez már karrier! Az ifjú jogász ugyanis nemcsak járban berendezett lakást, jelentékeny hozományt kapott a nagyon esinos unjónnyal, hanem hánj huszezer lej apandást is. Az apa ugyanis is igen jómódu ember és rajongva szereti a leányt.

2.

A fiatal házaspár látszólag a legnyugodtabban élt. Egy délután a fiatal férj telefonja megszólalt és ismeretlen női hang a következőket mondotta:

— Ha kíváncsi arra, hogy a nagyságos asszony kivel esalja meg, járadjon ebbe és ebbe az uccba, ebbe és ebbe a házba, ahol tetten érheti a szerelmeseket.

Az ügyvéd nem hitt a telefonáló női hangnak.

3.

De pillanatnyi késedelem nélkül az említett ház felé robogott.

4.

Egy diszkrét bejárati butorozott szobában valóban ott találta hit-resét, otthonos kényelemben, mondhatnánk hiányos eleganciával. De egyedül. Férjinek se hirc, se hamva. A férj először gyilkos pillantásokkal méregette feleségét, aztán epésen fordult hozzá:

— Most aztán hazudj valami elfogadhatót!

Az asszony azonban nem hazudott. Őszintén bevallotta, hogy rendkívül szereti azt a férfit, akinek a kedvéért itt van és aki e percben

nem tartózkodik a szobában. A férj meghökkenve hallgatta a valómást, aztán becsapta maga mögött az ajtót és hazarohant. Várta a feleségét.

5.

De hiába várta. Önagysága visszaköltözött a szülői házba és érté-sére adta férjének, hogy válni akar. Ahhoz a férjhez akar feleségül menni, akivel férjének nem sikerült tetten érnie a randevun. A férj azonban hallani sem akar a válásról. Nem hiszi az egész randevút, nem hiszi, hogy felesége hülsen volt hozzá. Visszavárja az asszonyt. Pedig egyre kevesebb reménye van arra, hogy önagysága visszatérjen. Az apa ugyanis már felépítette azt a minden kényelemmel berendezett garzon villát, ahol ezentul lednya lakni fog. Akkor is, ha sikerül a válás és akkor is, ha nem sikerül...

6.

Mindaz pedig kiderül abból a keresetből, amelyet a fiatalasszony egyik barátjának indított a járásbírószágon tízezer lei megfizetése iránt. Tízezer leit ígért ugyanis a fiatalasszony barátjának, ha közli férjével, hogy mikor érheti tetten. A barátjának vállalta és el is végezte a feladatot. A fiatalasszony még sem fizetett, mert állítása szerint a telefonáló barátjának ügyellensége okozta, hogy az in flagranti nem volt teljes. A barátjának ezzel szemben azzal érvel, hogy nem rajta mulott a siker. Nem tehet arról, hogy a szerelmes lovag éppen a férj megérkezését megelőző percekben távozott rövid időre a szobából...

7.

Mindazt pedig azoknak mondtuk el, akik rendszerint átfutják a lapokat, azután földhöz csapják azzal, hogy „ez az újság megint egészen üres. Egy érdekes cikk sincs benne.” cs—k

SZENZACIÓS ÚJITAS A KOZMETIKÁBAN. Az igazi elegancia az egyéniség kihangsúlyozását jelenti, a divat csak általános irányt szabhat meg, amelynek keretein belül minden nőnek kötelessége a saját egyéniségének leginkább megfelelő dolgokat választani. Ez nemcsak a divatra vonatkozik, hanem elsősorban az arcápolásra is. Az amerikai Baeder-cégnak sikerült készíteni egy új pudert, a

CAOLA PARFÖM-PUDERT,

amely egy tetszetős puder bárban kerül a piacra. Három különböző kedvelt színárnyalatot tartalmaz. A Baeder-cég ezt az új pudert 11 legmodernebb színárnyalatban hozza ki, tehát a legkényesebb izlésű hölgyek is megtalálhatják egyéni izlésüknek megfelelő árnyalatot.

Ezen cikk további újítása, hogy nemcsak elsőrangú arcpuder, hanem egyúttal tömény illatosításánál fogva a parfümöt is helyettesíti. Egyesíti tehát az összehasonlíthatatlanul finom puder tulajdonságait a híres „HAPPY END” parfümmel s ez által a drága parfüm használata fölöslegessé válik.

Hogy ez a puder minél szélesebb körben népszerűvé váljék, a gyár elhatározta, hogy ezt a cikket a bevezetési idő alatt Lei 40 helyett, Lei 30 árban hozza forgalomba. Május 10-től június 10-ig az a hölgy, aki 1 doboz puder helyett 2 dobozt vásárol, a harmadik dobozt ingyen ingyen kapja. Mindhárom doboz egy szép Puder-Bárba van csomagolva, amely így három különböző modern színárnyalatot tartalmaz, megfelelő utasítással, úgy hogy minden hölgy a teintjének legjobban megfelelő szint mixelheti (keverheti) magának.

Megtűzdelik az idegeneket a Ritz előtt

(Arad.) Az elmúlt napokban felutaztunk a budapesti mintavásárra. A Dunapalotában volt dolgunk. Nem akarunk reklámot csinálni a Ritznek, de meg kell irnunk, hogy olyan ragyogó és elegáns ez a nemzetközi luxushotel, mintha a Riviera-ról jött volna Budapestre vendégszerezpelni.

A csillogó forgóajtó mellől, ahol egy arisztokrata külsejű portás emelgeti a sapkáját, piros kókuszszőnyeg fut le az uccára és a járda mellett ragyogó, külföldi rendszámú kocsik áll.

Ha egy külföldi diplomata, filmcsillag, brazilai ültetvényes, vagy csikágói milliomos Budapestre jön, már napokkal előbb epedő hangon táviratozik a Ritzbe, ott akar lakni ő is, ahol a welszi herceg.

A szálloda magához alakította az egész uccát. A sarkon a rendőrök mosolyognak. Mosolyognak a kirakatok is, minden mosolyog itt, hogy még a szél se hozzon ide semmit a szürke kültek gondokból.

Azonban egy hete körülbelül, hogy a szálloda személyzete, a portás, a boyok dühösen bámulnak le a szűk uccára.

Van valami okuk a haragra. Egy hete

öt-hat, kopott eleganciával öltözött, középkori és középsúlyú hölgy szállta meg a járdát.

Eleinte semmi baj nem volt velük, azt hitték, hogy ők is a tavaszi napfényt élvezik.

Hogy nem a tavaszi napfényről van itt szó, az a nemrég ittjárt amerikai filmcsillagnál, Mirjam Hopkinsnál derült ki. A sztár gyanútlanul jött ki a kísérelőjével és titkárnőjével a szállodából, mikor a középkori és középsúlyú hölgyek három felől is nekiestek: és egy jelvényt dőltet a kebelébe.

A dőlés jól sikerült. Mirjam Hopkins elsápadt és zavartan nézett kísérelőjére, a szállodából kiugrottak a boyok és egy pillanat alatt tisztázták a helyzetet. kirángatták a szép filmcsillag kebléből a tüket és vörösen magyarázhattak valamit a budapesti hölgyek különös szokásáról.

Tubarózsa, Gladiolus és más virághagymák olcsó áron kaphatók. Virágzó jácintok nagy választékban

Mihelyi Vidor

virágüzletében, Strada Berthelot 2, a színházzal szemben.

Ez volt az első eset, amelyet azonban sűrű egymásutánban követték a többiek.

— *Bitte ein Pengő!* — kiáltoztak egyre sűrűbben a harcias sétáló amazonok. Volt, aki megtanult angolul is, ez — „*Please only one Pengő*“ orditozott.

Nem tudott tőlük egyetlen lélek sem megmenekülni, akinek a szállodában valami dolga volt. Ha lélek az ajtón ki- vagy bement, megrohanták a nők és könyörtelenül beledöfték a kis fémjelvényt.

Igy jártunk mi is.

Bemenet valahogy elkerültük a tüzsuró amazonok figyelmét, kijövet azonban megkaptuk a tüdőfést, a hozzájáruló német és angol felkiáltással.

A hölgy, aki belénk dőfte, végtelenül harcias volt és kövér. A legnagyobb meglepetésére magyarul intéztük hozzá a kérdést, hogy tulajdonképpen mit is akar ez jelenteni?

— *Ez,* — mondotta, — *egy akció kéremszépen, aminek nagyrésze jótékonycélra megy.*

— *És ki intézi ezt az akciót?*

— *Kérem,* — Hangzott a válasz. — *a Szentkirályi-uccában van a Központ, ahol Gróf nevezetű urral szoktunk beszélni. Ő szokott nekünk ilyen jelvényeket kiosztani.*

Többet az akcióban működő hölgytől nem lehetett harapófogóval sem kihuzni.

Beszéltünk a portásokkal, akik tehetetlen kézlegyintés formájában válaszoltak semmit sem tudnak csinálni a jelvénytüző viperahad ellen.

— Ide nem lehet rendőrt hívni, uram, — mondja az egyik, — mert a Ritz előtt nem lehet botrányt csinálni. Mi már több alkalommal felszólítottuk ezeket a hölgyeket, hogy ne molesztálják vendégeinket, de nem lehet őket semmivel sem lerázni. Telefonálni akarunk az állítólagos jelvényközpontba, vagy tudja az ördög, hogy hová ahonnan állítólag ezeket a nőket kiküldötték, de a címük nincs bent a telefonkönyvben. Odaküldtünk egy boyt, de a Szentkirályi-uccában nem lehet semmiféle Gróf nevezetű urat megtalálni.

Reméljük, hogy az illetékes magyar hatóságok módot találnak arra, hogy ezek az orvtüző nők minél előbb elkerüljenek a dunaparti Ritz hotel környékéről.

t k

Mindenki érdeke, hogy megrendelője legyen a városi jéggyárnak mert csak így biztosítja magának a szükséges műjég mennyiséget. Garantált kitűnő minőség, vízvezetéki vízből készült jég. Pontos kiszolgálás a nap minden órájában. Telefon 24 25 szám.

A művészet dekonjunkturája

Allok a porcellán-boll ragyogó kirakata előtt és gyönyörködöm a porcellán-fidurákban, a csiszolt kristályokban, a művészi bronzlárgyakban. Mellettem leépített tisztviselőféle bámulja a bécsi és rosenthalmi gyártmányok remekét. A tekintetünk egyszerre találkozik. Ez a tekintet azt mondja:

— Ki vásárol manapság ilyesmit?

— Senki! — adja meg a választ a kereskedő.

Nem lokális a válság. A mostani korszak világszerte művészi válsággal küzd.

Az a társadalmi réteg, amely villáit és főuri lakásait bronzokkal és kristályokkal, szobrokkal, festményekkel, antik buktorokkal, perzsaszőnyegekkel zsufolta tele és vitrinjeit tele tömte nippekkel, vagy elvesztette vásárló erejét, vagy pedig megváltoztatta ízlését.

A porcellánokkal, kristályokkal és bronzokkal teletömött szekrényeket és vitrineket eladogatják a leszegényedett volt gazdagok, az új gazdagok pedig porcellán és művészi lárgyak helyett áramvonalas autót vásárolnak.

A régi mecénások kihalnak. Az új mecénások pedig elég ószinték ahhoz, hogy

várjanak addig, amíg eljön az ő idejük, amely aztán a mű-

Bécsi Országos Képtelebírások kiállítására hozza.

Nem kell félteni az ízlésművészet technikai és kereskedelmi szilárd-ságát. Amikor az új művészi kifejezési mód stabil formákat ölt, ezeket azonnal ízlésesen megvalósítja és piacra dobja. És akkor az új mecénások ugyanugy fogják feldiszníteni lakásaikat, mint ahogy a régiek tették.

Csak ki kell várni azt a pillanatot, amely bekövetkezhetik holnap is, de eljöhet két évtized múlva. A művészettörténelem számára az ilyen intervallum nem jöhet számításba, de

a művészek és a műkereskedők tönkremehetnek.

Ilyen hosszú idő alatt csak a véletlen táplálhatja azokat, akik művészi dolgok forgalombahozatalát választották hivatásuknak. Az ilyen véletlenekhez mindenekelőtt világkonjunktúra szükséges. Az új gazdagok megvásárolhatják maguknak azokat a műlárgyakat, amelyek szegénységük idején mint a hatalom és gazdagság szimbólumai lebegtek szemük előtt. Hát bizony ezeket a véletleneket nehezen várhatják ki a műkereskedők, akiket legkevésbé sem vigasztal meg az a művészettörténeli igazság, hogy

a művészet hanyatlását okvetlen nyomon követi a művészet
ujjászületése.

**Hirdessen az
„ERDELYI ÉLET”-ben**

Maga a művészet örök és nem kell aggódni, hogy alkotásait nem lehet kereskedelmileg értékesíteni.

De aggódni kell azokért, akik a művészetet szolgálják:

a művészekért és a becsületes műkereskedőkért.

Mecénásokat nem lehet a földből előhuzni. Ama keveseket, akiknek még van pénzük, nem lehet arra kényszeríteni, hogy pénzüket műlárgyakba fektessék, főként olyan korszakban, amelyben a művészet fogalma átértékelődik. Sajnos: most benne vagyunk ebben a korszakban, amely mindig nagy társadalmi és politikai válságok után szokott bekövetkezni.

Szócs Aladár:

Mit láttam a játékasztalnál

(Negyedik közlemény)

Szinte el se hinné az ember, hogy volta olyan idők, amikor emberek kifizetetlen kártyaadósságért elvesztették maguktól az életet. Ma azután még a panoptikumba sem jutott el az ilyen embertípus. Pedig az élet színpadáról még mindig nem vonult el az a „schneidig” történelmi osztály, amely az ilyen erkölcsi gesztusokon élte ki magát. A mai élet színpadán az alkalmazkodás vezet és amiképpen az ember teremtette meg a maga erkölcsi életét, úgy időnkint, amikor az emberek elvesztik önmagukat, egy bizonyos erkölcsi élet termeli ki az új embertípust.

A játékasztalnál bontakozik ki az emberi erkölcs a maga színpompás változatosságában. Hány éjszaka gondoltam el magamban, hogy mi lenne, ha azok, akik nem tudják kifizetni kártyaadósságukat, holnap főbelőnék magukat.

A játékasztalnál mindig van adós és mindig van hitelező.

Egészen esodálatos, hogy a krízis milyen ellentétesen érezteti itt a hatását. Amikor az emberek a legjobban nyomorognak és amikor iparos, kereskedő vagy más foglalkozású ember napszámra keres, kutat egy kis dolgozni vágyó tőke után és nem talál,

a játékos bármelyik pillanatban fel tudja hajtani azt a tőkét, amire szüksége van.

Valikinek a hitelképességét itt az szabja meg, hogy kívül milyen mértékben barátokzik a szerencse. Ismertem játékos, aki nagyszerűen tudott racionalizálni. Bámulatosszerű szerencséje volt, a tárcája azonban kongott az ürességtől. Ismerősöm soha nem játszott a maga pénzével, mindig a máséval kezdte. Ismerősöm soha nem nyerhetett annyit, hogy azt másnap el ne költse és végül másnap este előlről kezdte az egészet.

A hölgyek körübrajongták a szerencsének ezt a kiváló lovagját, akinek minden egyes léte hozott valamit a konyhára.

Kérlelték, sőt könyörögtek neki, hogy vegyen magához egy kis szerencsepénzt. Soha nem fogom elfelejteni, amikor az egyik hölgy, aki éppen pechben játszott, elfojtott zokogástól csukló hangon panaszkodott ennek a szerencselovagnak a szivtelenségéről, aki könyörtelenül visszautasította az utolsó ötszáz lejét, amivel pedig a férjétől kapott havi kotszpénzt szerette volna visszanyerni. A szerencse fia azonban hajthatatlan maradt. Főúri gesztussal utasította vissza a kölcsönpénzeket. Egy nap azután hűtlen lett hozzá a szerencse. És a szerencse öföméltósága olyan hűtlen, hogy szándékát be sem szokta jelenteni. Ismerősöm először keményen kitarított elvei mellett, de aztán megtört és ezt úgy lehetett észrevenni, hogy most már korlátlanul fogadta el a neki felkinált pénzeket. Végül elérkezett az idő, amikor nem azért zokogtak a hölgyek, hogy nem akar elfogadni pénzt, hanem azért, hogy nem tudta visszaadni.

És vajjon maga a szerencse gáncsnélküli lovag? Nem, hölgyeim és uraim! A gyakorlat azt mutatja, hogy a szerencse valahogyan az emberhez idomult, a szerencse ugyanúgy befolyásolható, mint az ember. És mit gondolnak, hogy lehet a szerencsét befolyásolni?... Ugye bár nem találják el. Pedig a dolog egészen egyszerű. *Nem a szerencsét kell befolyásolni, hanem az embert.* Ezt a speciális művészetet csak a játékasztalnál lehet szemléltethetően eltanulni. Nincsen itten semmi csalás, semmi szemfényvesztés, nincsenek itt olyan hajmeresztő trükkök, amint azt egyik-másik peches játékos elgondolja, hanem egyszerűen itt van az ember, a játékos ember pszihikai adottsága. *A játékos ember még akkor is elhagyatott és megáramaradt az asztalnál, ha nevezetesen a felesége vele van.* A játékos ilyenkor kizárólag azzal a belső kényeztetéssel, házastársi háttérrel, melyre támaszkodik, hogy mikor és melyik számon reszkirozza meg a pénzét. Ez a különös házastárs azonban olyan halkszavu, hogy halló vagy a látóérzékre gyakorolt hatással meg lehet erősíteni, vagy meg lehet változtatni. A játékal alkalmazott az a démon, aki ezt rendszerint meg szokta tenni. S játékal alkalmazottnak meg is van a pszihikai autoritása is erre. *A legelőbb cselben a játékos vakon hallgat az alkalmazottra vagy úgy, hogy arra a számr tesz, ahova az alkalmazott akarja, vagy úgy, hogy csak arra a számr nem tesz, ahová a játékal alkalmazott akarja.* Már most az alkalmazottnak csak azt kell megfigyelni, hogy az egyes játékos pozitív, vagy negatív formában befolyásolható. Amennyiben az alkalmazott eltalálja a játékos lelki beállítottságát, úgy az belső sugallatának megerősödését látja a külső animálásban. Ennek azonban rendszerint az a vége, hogy először a belső sugallat hagyja cserben az embereket és minél jobban legyengül a saját akarása, annál inkább rászorult a külső befolyására. Ennek a manipulációnak a vége rendsze-

„VITAMOST“

a vese, máj és epebetegségek modern gyógyszere

Kapható: Dr. KREPIL, Str. Horia 8.

Ugyanott ménesi vörös és fehér bor.

rint a bank érdekeit szolgálja. Ezt a külső befolyásolást azonban igen sokszor nem is az alkalmazott társadalmi nivón álló, esetleg ötletes cesevegése adja meg, hanem maga az asztal és a környezet.

Egészen speciális játékos típus a szerintem játékkokottnak elnevezett ember. Ennek a játékkokott-típusnak a könnyebb megértéséhez gyakorlati példával kell, hogy szolgáljak: Még szó sem volt arról, hogy megkezdődik a rulettjáték, amikor a foglalkozásom egy olyan hölgygel hozott össze, aki az egyik uccasarkon kereste meg a kenyerét. Ez a hölgy nagy bőbeszédűséggel beszélt arról, hogy nyarankint Montecarlóban szokott tartózkodni, de ilyenkor télen kisvárosban és racionalizált életet él, hogy azután inespórolt pénzből összeszedje azokat a toalettfelszereléseket, amikre szüksége van, hogy nyáron Montecarlóban rulettkokott lehessen. Elmondotta azt is, hogy Montecarlóban minden rizikó nélkül próbálja ki a szerencsését, mert minden nap olyan „Palit” fog, akinek elmond egy légből kapott számot és akkor két eset van: *Vagy nyer a szám, vagy nem nyer.* Ha nyert akkor nyomban kér szerencsepénzt, ha nem nyert, akkor egy másik helyen elkezd elölről. Ennek a műveletnek az a vége, hogy szezon végén nemcsak, hogy költségeit megkeresi, de egész tekintélyes summával távozik a világhírű szórakozóhelyről. Ennek a hölgynek a nagyszerűen kiagyalt trükkje mutatja, hogy az élet és a körülmények mennyire rá tudják szoktatni az embereket a reális gondolkodásra. Madagaszkár szigetétől és Cubától kezdve minden egyes játékasztalnál kialakul egy olyan típus, amely kevésbé racionálisan, de megfelelő társadalmi háttérrel felvértezve ugyanezt csinálja. Öreg játékezőknek már fel sem tűnik, nekem azonban, aki folytonosan az értelmi részem néztem az asztal körül folyó dolgoknak, az első pillanathban feltűnt az ilyen eseteknek a sorozata. Olyan finoman, annyi lendülettel, olyan sok charmevel tudja ezt megcsinálni a játékkokott típusú asszony, hogy az embert valósággal elbűvöli. Csak hogy az a haj, hogy a játékkokottok között is vannak peches emberek. Ezek rendszerint azok, akik valami szociális kényszertől indítatva és minden elbájoló kellék nélkül fognak hozzá ehhez a mesterséghez. Ilyen esetekben zseton helyett rendszerint gorombaság vagy kitiltás jár ki. Ez az a meghasonlott játékos típus, aki végül is gazdátlanok minősíti egyik vagy másik elmélyült játékos zsetonját és hirtelen lendülettel úgy tesz, mint aki észre sem vette, hogy a tulajdon szentségén esorba esett.

Ilica György

Arad, Str. V. Goldis No. 1.

Ortopäd és Iudtalpu cipőket orvosi előírás szerint szakszerűen, luxus cipőket legujabb model szerint a legjobb anyagból készíti.

Fénya reklám ü 1 nep!ő ruhája

Az Erdélyi Élet vendége:

Asztalos Sándor

„Anna örök, mert Annát én szerettem“

Ha nem is tudták kicsoda, de az Ady Endre nevét már ismerték. Párisból jöttek a versek, amelyek később rajongó hívökké alázatosítottak egy nemzedéket és gyűlölködő harcosokká elaggottakat, akikről mindenki azt hitte eddig, hogy régen beroszdásodott minden fegyverük. *Bró* Lajos ur is kirepült innét és előkelő pesti lapszerkesztővé avanszált. A költő, *Juhász Gyula*, aki az Anna-verseket írta, itt maradt és *Branyiczky Dezső* költővel s *Mezei Zsigmond* félbemaradt jogász, ezidőszerint arad-i zenetanár urral próbálta elviselni az életet.

Hideg, havas téli esték borultak a városra. Éjszaka jajongó viharok dultak s a víz partján, ahol nyári estében a lányok csiklandós nevetése zengett. Télen üresen állottak a zuzmarás padok s a járókelők messze elkerülték a nyílt fasor fagyos útjait. Nem tévedt most senki erre, de a vig és könnyelmű város, mely nemrégiben jutott be a nagyvárosok sorába, azért vidám volt most is. Azonban vidámsága kávéházi levegőbe vonult, vagy lefüggönyözött ablakok mögé, honnét csak a lámpák tompa fénye vetett ki vékony sugarakat a kemény és csillogó hóra.

A költő, ki ezidőben a polgárok előtt a qunyolt és lenézett bohém szerepét töltötte be, a város minden normális fiától eltérően, talán az egyellen volt, aki járta az uccákat.

holott *Mezei s Branyiczky* urak is bemenekültek a forró kávéházi gőzbe. Sőt, bármilyen hihetetlenül hangozzék is — nekem ragaszkodnom kell a történelmi tényekhez —, kénytelen vagyok kijelenteni, hogy

a költő nemcsak az uccákat járta, ahol a kőfalak némi védelmet nyújtottak a fagyos lehellet elől, hanem kísétált a víz partján sötétlő fasorba, ahol pedig a városibundás bankigazgató sem mert sétálni.

Holott a költő városi bunda helyett mindössze vékony és szűk felöltőt viselt, mely színében is inkább példazta a tavaszt, mint a komor és zord, szakállas telet.

Hogy mit keresett ott?

Én Istenem, ezt ma már nem is lehet olyan pontosan megállapítani. Talán az egyik csiklandós nyári kacaj nyomát kereste, talán csak a folyó sima jegének tündéri ragyogásában gyönyörködött... Mit tudja

Az út a meggazdagodáshoz a reklámon át vezet.

Rockefeller

az ember ezt egy költőnél... Viszont, ha az oknyomozó történelem leg-
ujabb módszereivel sikerülne is feltárni a séták okait, ezuttal akkor
is mellőznénk, mert fátyolos idők messze homályából elem tűnt költő-
m kedves és torz alakjának jelen kis rajzához nem is okvetlenül
szükséges e parti séták homályára fényt vetni.

Valahol különben is járni kellett. A kávéház biztató melegébe még
korai volt menekülni. Ott, míg Szent László templomának ódon ha-
rangja el nem ütötte az éjszelt, kövér és megelégedett polgárok ta-
nyáznak, jól sikerült üzletek emlékein mélézva, szikrázó gyémánt-
gyűrűik fényében gyönyörködve. Ezeket ő nem szerette. Viszont kény-
telen vagyok megállapítani, hogy ez az ellenszenv legalább is köleső-
nös volt. Nem érdemes árnyalatokon vitatkozni, de még kevésbé sze-
rették, mint a költő őket.

Lenézték és mélyeséges undorral jelentették ki, hogy alkoholszagu.
Ebben kétségtelenül igazuk volt, — de ami a szagot illeti: az igaz-
ság érdekében ki kell jelentenünk, hogy

*a költő nem az alkohol illatához ragaszkodott. Ő csak az alko-
holhoz ragaszkodott s csak a költők általánosan romlott gaz-
dasági helyzetével magyarázható, hogy nem ellensúlyozta
Guerlain elviselhetőbb illatával.*

A szent krály templomának harangja végül mégis elkongatta az
éjszelt. A főtér fényben ragyogó kávéháza kiürült. Álmos polgárok
meleg bundáikba burkolózva tiporták hazafelé a ropogós havat. Mire
a zivlímpákat eloltották, a költő is megjelent a kávéházban. Pirulva
ismerem be, *megint alkoholszagu volt.* Megátalkodottságát mi sem bi-
zonyítja jobban, minthogy az érdeklődő pincérnél megint alkoholt
rendelt, amit abban a pillanatban lehajtott. Az asztalnál egyébként
többen ültek, akiknek a költő köszönés helyett a következő kijelentést
tette:

— *Ma kidobtak az iskolából... Az igazgató dobott ki. Előadás után
behívott a szobájába... tanár ur, mondta, tanár ur, ön szügyent hoz
a tanári karra... ön kocsimba jár... tanár ur... és tulzott mértékben
fogyasztja az alkoholt... Ruházata nélkülözi a kellemet, ami elvárható
volna egy pedagógustól, aki jóhírű intézeiünkben segédtanári tisztet
tölt be. Továbbá éjszaka feláll a kávéházi asztalra és verseket szaval
Anna nevű nőszemélyről ama nevetséges állítással kapcsolatban, hogy
a nevezett „Anna örök, mert ön szerelmével és ureseivel megörö-
kíteite...”*

— Tudjátok nem lett volna semmi baj, ha azt nem mondja: „kel-
lemet”. Erre én elkezdtem röhögni, amire ő még dühösebb lett. „Ta-
nár ur, ön nemcsak züllött de javilhatatlan is. Azonnal hagyja el in-
tézetiünk falait!”

— És te mit csináltál?

A költő felhuzta keskeny-sovány válát.

— *Elhagytam intézetiünk falait...*

A kávéházban egyre mélyebb lett a homály. A pincérek álmosan

HIRDESSEN

az „ERDÉLY ÉLET“-ben!

gyülekeztek a kassza körül, csak néha vált ki egy-egy közülök, hogy italt vigyen a költő asztalához. Egz pohárral még lehajtott, aztán felállott és műtegy jelszóként kiadta a társaságnak: „*Annához!*” A többiek szó nélkül felkerekedtek és dideregve mentek a költő után a jeges hujalba. Mentek, bandukoltak, míg elértek egy csendes utcába és ott megállottak egy földszinti ablak alatt. A költő is megállott, egy kísit bizonytalanul, iámolyogva. Igazán nem szép látvány volt. Ahogy az igazgató mondta, züllöttnek nézett ki s az alkohol szaga fokozott mértékben terjengett körülötte. Reszkető kézzel bekopogott az ablakon:

— *Anna... —* mondta — *Anna!*

Nem hangosan, csak egy könyörgő, halk szavakkal. De belülről nem jött válasz a földszinti ablak sötét maradt és ő tovább sirt.

Anna, most már igazán vége. Az igazgató ur kidobott, azt mondta züllöt vagytok és kellem nélküli...

Sajnos, semmi mentséget sem tudok felhozni a költő számára aki mindezt egy segédszínésznek ablakánál sirta el, aki bankgyakornoktól felfelé olesón és szívesen barátkozott mindenkivel. Csak a költővel nem aki pénztelen volt és csunya, mint egy faun s a verseivel igazán nem tudott mit kezdeni egy jól alvó, meglehetősen molett segédszínésznek.

Válasz azonban nem jött s a költő is elhalgatott. Nekidőlt a falnak és zokogott. Nagyon csunya látvány volt, holott az utcán, mely lassan világosodott, szorgalmas polgárok járni kezdet dolgoik után. Egnéhány ablak is kinyílt és

mindenki undorral nézte a síró költőt, sőt sértő megjegyzéseket is tettek rá.

Broniczky költő ur és Mezey dr. ur karon fogták, de a költő ez egyszer nem hagyta magát vezetni. Ott hagyta a társaságot. Mintha kijózanodott volna, egyedül kifelé indult a város határába, ahol nyhe, mást hóval borított dombok emelkedtek.

Ment. Zihálva, kijózanodva, rongyosan, míg az első dombot el nem érte, ahol megpihent. Onnét visszanézett a már nappali zsongásban élő városra, ahol senki sem szerette, senki sem sajnálta. Könyjtől, hidegtől nedves szemei kutalva keresték az ablakot, mely mögött kővéren aludt Anna, akit hiába záporoztak a legszebb magyar versek...

Lilla volt... Beatrice volt... de ezt ő nem tudta, nem is érdekelte. Ruhát akart, sikert akart... jól aludni, enni, néha pezsgős éjszakák után, felolvadni...

De legkevésbé a költő karjaiban, aki elindult Szegedre, bezárkózni a négy fal közé, ha lehet sürgetni a halált, mely mégis csak egyetlen mindent kiegyenlítő béke minden Annák és lázongó versek között.

Írógépek eladása, számológépek, tötőtollak javítása. Az ország legrégibb, legjelentősebb szaküzlete

S Z E G E D

Arad, Strada Bratianu No. 7. — Telefon 111.

Amiről beszélnek és amiről hallgatnak

— Bratianu Dinu, a liberális párt elnöke és Tatarescu miniszterelnök meg nem támadási szerződést kötöttek.

— Május 23-án tartja jutalomjátékát és egyuttal bucsuját is Jávor Alfréd, az arad-i színháznak évek óta közszeretnek örvendő, kivételes tehetségű tagja. Vaszary Jánosnak „Igazi asszony” című pompás ujdonságát választotta a művész bucsura. A régebben Arad-on járt budapesti művészek a mi Jávorunkban olyan elsőrendű parnert ismertek meg, hogy visszatérve a magyar fővárosba felhívták rá a színházakhoz, de családi körülményei itt tartották ebben a városban, amelynek nem azonban népszerű művésze, de közbecsülésben álló polgára is. Most azonban, úgy lehet, elhagyja Jávor Alfréd sikereinek színhelyét és Budapestre távozik, ahol a jövő szezonban talán már a Vigszínházban fogja kivételes tehetségét a magyar színművészet szolgálatába állítani. Amennyire fájdalmas érzéssel vennénk Jávor távozását, ép oly örömmel kísérjük majd új útjára, ahol bizonyára nagyobb lehetőségek adódnak emberábrázoló művészete érvényesítésére. Bizonyosra vesszük, hogy az arad-i közönség szeretete, amely évek óta melléje szegődött, a jutalomjáték alkalmával a színházban fog megnyilvánulni.

— A napokban került főtárgyalásra a törvényszék Mager-Stroiescu tanácsa előtt az a sajtópör, amelyet dr. Székely Aladár indított Geller Ödön, lapunk szerkesztője ellen. A tárgyalás iránt élénk érdeklődés nyilvánult meg. Dr. Raicu Aurel ügyvéd, Geller Ödön védője jogi érvekben gazdag előterjesztését a bíróság elfogadta és elrendelte az összes inkriminált állításokra a valódiság bizonyítását.

— Tömeges baleset történhetett volna az elmúlt hét egyik estjén a Select-mozi előadása után. A mozikartell annyira ment a túlzott takarékoságban, hogy előadás után nem gyújtatta fel az uccai kijáratok fölé lámpákat és így meglehetősen sötétség borult a kijáratokra. Így történt éppen a kartell egyik tagjának, Kornis Mártonnak az anyóska a lépcsőkről lezuhant és súlyos orrsontzúzódást szenvedett. Az uriaszony sajnálatos balesetének nem lesznek jogi következményei a mozikartell ellen. De ha ez idegennel történt volna meg, bizonyos, hogy a város ellen súlyos kártérítési pör indul meg. Sze-

---

— **Autobusz, strand, sporttelep, szabadtéri, köztelekbe nyuló idegen fényreklámok stb., — amelyek városi bérlemény tárgyát képezik, — kizárólagos feladási helye az Erdélyi Élet kiadóhivatalában az »Agge« reklámvállalat. Arad, Bulv. Regele Ferdinand 19.**

rencsére pör nélkül uszsa meg a város a kartell tagjainak indokolatlan szukimarkuságát.

— Az utóbbi időben rengeteg sok ugynevezett riportlap jelenik meg, különösen a timişoarai uccákon. Az elmúlt héten is megjelent egy új és a timişoarai veseasztal ennek a „Borzadalmunk” nevet adta.

— A jobb sorsra érdemes arad-i *Olympia-klub*ot elparentálták a napilapok. A klub zárva és ezentul már csak a bíróság előtt fog szerepelni ama bünygyi feljelentésekkel kapcsolatban, amelyeket az óvadékos alkalmazottak tettek *Leff József*, a volt kiubb bérlője ellen kauciósíkkasztás címén. Ebből az apropóból érdekes vita keletkezett jogász körökben. A vita akörül forog, *történt-e kauciósíkkasztás, amikor az óvadékos alkalmazottak tudták, hogy óvadékukat a klub-bérlő üzleti célokra felhasználja?* Van egy magyar kuriai döntés, amely kimondja egy konkrét esetből kifolyólag, hogy ha az óvadékos alkalmazott tudatában van annak, hogy kaucióját üzleti célokra fordítják, nem forog fenn kauciósíkkasztás, hanem az óvadék egyszerű kölesének tekintendő. Magyarországon a legfelsőbb bírósági döntés alapján több esetben felmentett a bíróság kauciósíkkasztás vádja alól kávéház-tulajdonosokat, akik a gazdasági viszonyok következtében nem tudták fizetőpincéreiknek visszaadni az óvadékot, amelyet tényleg belefektettek az üzletbe. Most már csak az a kérdés, hogy az itteni bíróság mérvadónak ismeri-e el a magyar kuria döntését?

— Az ismert arad-i hölgy a valóper okát így mondta el: — Egy este lefeküdtünk és a férjem azonnal eloltotta a lámpát. Én azt mondtam, hogy gyujtsa újra meg, ő azt mondta, nem. Én azt mondtam, de igen, ő azt mondta, azért sem. Erre reggel elköltöztem tőle. — De férlek, — mondta a barátinője, — egy ilyen csekélységért? — Mi az, hogy csekélység. A lámpánk egy új Szabo-Albert-féle csillár volt és annál szebb nincs a világon. (x)

— Hogy van az, hogy a horogkeresztes pártok sem értik meg magukat egymásközi, mind ellensége egymásnak. Hiát ez ugy van, mint amikor két gyermek irtózatosan püföli egymást az uccán. Arra megy egy ur és megbotránkozva rájuk szól: — Ejnye, ejnye, gyermekek, hiát nem tudjátok, hogy ellenségeinket szeretni kell? — Igen ám, — feleli az egyik gyerek — csakhogy mi nem ellenségek vagyunk, hanem testvérek.

— A népszerű braxovi diplomás és a felesége válnak. A minap megkérdezte valaki a férjet: — Miért váltok? — Az agrárkérdés miatt. — Csak nem? — De igen. Hol a feleségem küld engem a földbe, hol én őt.

Tavaszi szövetujdonságok.

Legnagyobb angol és francia divatlapok szerint öltözhet, ha felkeresi

CSONT

„Revü” urliszabóságát.

Arad, Str. V. Goldiş — Palatul Banca Românească

BCU Cluj / Central University Library Cluj

**Egészen
röviden:**

az

Erdélyi Élet

a legjobb,

a legrégebb,

a legmagyarabb,

a legérdekesebb,

a legmegbízhatóbb

romániai magyar-

---

nyelvű riportlap!

Olvassa és terjessze!
